సత్యాగ్రహం

పెద్దిభొట్ల
సుబ్బరామయ్య

అది నాలుగురోడ్ల కూడలిలోవున్న పెద్ద హోటలు. ఉదయం ఎనిమిదిగంటలు దాటింది. వచ్చేపొయ్యేవారి హడావిడీ జాస్తిగా వుంది. కౌంటరు దగ్గర ఒక బట్టతల వ్యక్తికూర్చుని బిల్లులు వసూలుచేస్తున్నాడు. వేగంగా తిరుగుతున్న టేబుల్ ఫ్యాను పక్కగా కూర్చున్నప్పటికీ ఆ వ్యక్తి నుదుట స్వేదబిందువులు జారుతున్నాయి. కౌంటరు దగ్గర రద్దీ విపరీతంగా వుంది.

ఇన్స్పెక్టరు పార్థసారథి కౌంటరుకు దగ్గర్లోవున్న ఒక కుర్చీలో కూర్చుని కాఫీ తాగుతున్నాడు. అతని చూపులన్నీ కౌంటరు దగ్గర కూర్చున్న బట్టతలవ్యక్తిమీదనే వున్నాయి. బిల్లులు చూస్తూ, చిల్లరయిస్తూ, తల ఎత్తకుండా యంత్రంలా పనిచేస్తున్న ఆ వ్యక్తిని చూస్తుంటే అతనికి నవ్వువస్తోంది. 'డబ్బు వసూలు చేసుకోవటం కూడా కష్టమైన పనే' అని అతనికి తోచింది.

ఇంతలో హోటల్లోకి వచ్చిన యిద్దరు పిల్లలమీద అతని దృష్టిపడింది. వారిద్దరూ అక్కాతమ్ముళ్ళలా వున్నారు. ఆడపిల్లకు ఎనిమిదేళ్లు వుంటాయి. ఆ పిల్ల వెంటవున్న చిన్నపిల్లవాడికి అయిదేళ్ళు వుంటాయి. ఇద్దరూ, మంచివి కాకపోయినా, శుభ్రమైన దుస్తులు వేసుకుని వున్నారు.

ఆ పిల్ల కౌంటరు దగ్గరికి వెళ్ళి 'మా నాన్న గారు నాలుగు యిడ్లీలు తెమ్మన్నారు' అని చెప్పింది. బట్టతలవాడు బల్లమీద వున్న 'కాలింగ్ బెల్' నొక్కి "సార్" అంటూ వొచ్చిన వెయిటర్ తో "నాలుగు యిడ్లీ పార్సెల్" అని చెప్పి మళ్ళీ తన పనిలో మునిగిపోయాడు. ఆ పిల్లలిద్దరూ అలాగే కౌంటరు పక్కనే నిలబడి వున్నారు.

పార్థసారథి కాఫీతాగటం ముగించాడు. ఆ పిల్లలు అడిగిన పార్సెల్ వొచ్చింది. ఆ పిల్ల పొట్లం అందుకుని కౌంటరుమీదికి చెయ్యిజాపింది. బట్టతలవాడు, "ఏమిటికి?" అని అడిగాడు. ఆ పిల్ల తడుముకోకుండా,

సత్యాగ్రహం

"ఇందాక అయిదురూపాయల నోటు యిచ్చాను. మిగిలిన చిల్లర యివ్వలేదు" అన్నది.

పార్థసారథి నివ్వెరపోయాడు. ఆబట్టతల వ్యక్తి మొహంమీద స్వేదబిందువులను పై పంచెతో తుడుచుకుంటూ, సందేహంగా "అయిదు రూపాయల నోటిచ్చావా?" అంటూ సొరుగులాగి నాలుగు రూపాయి నోట్లూ, మూడుపావులా బిళ్ళలూ తీసి బల్లమీద పడేసి మరో బిల్లు అందుకున్నాడు. ఆ పిల్ల నోట్లూ చిల్లరా చేతిలోకి తీసుకుని తమ్ముడి చెయ్యి మరోచేత్తో పట్టుకుని బయలు దేరింది.

పార్థసారథి యింతసేపూ ఆశ్చర్యంతో చూస్తూ వుండిపోయాడు. ఆ పిల్లలిద్దరూ మెట్లుదిగి వీధిలోకి పోగానే అతడు కృతనిశ్చయుడై లేచి బిల్లు చెల్లించి వీధిలోకి వచ్చాడు. ఆ పిల్లలిద్దరూ అప్పుడప్పుడు వెనక్కు తిరిగి చూస్తూ కుడివైపు నడిచి మలుపు తిరుగుతున్నారు. పార్థసారథి మెల్లిగా వాళ్ళు గమనించకుండా వారి వెంటనే నడవటం ప్రారంభించాడు.

మూడునాళ్ళ క్రిందట పట్టిన ముసురు ఆనాడు తెల్లవారుజామునే వెలిసింది. జలార్ద్రమైన నల్లని మేఘాలు యింకా కమ్ముకుని వున్నాయి. వీధులన్నీ జలమయమై బురదతో నిండివున్నాయి. ఇద్దరు ముగ్గురు పత్రికావాళ్ళు 'పేవ్‌మెంటు' మీద నిలబడి దినపత్రిక అమ్ముకుంటున్నారు. ఒకకారు వీధిలో నిలిచివున్న బురదనీళ్ళను, కాలి నడకను పోతున్నవారి మోకాలమీద చల్లి హడావడిగా పరుగెత్తిపోయింది.

పార్థసారథి చూపులన్నీ ఆపిల్లలమీదే వున్నాయి. వారిద్దరూ త్వరత్వరగా నడిచి ఎన్నో మలుపులు తిరిగి ఒకవీధిలో ఒకయింట్లో ప్రవేశించారు. ఆవీధి అంతా బురదనీళ్ళతో నిండి చాలా అసహ్యంగావుంది. అదిపాత చిన్న పెంకుటిల్లు. ఇంటిముందంతా కాలు పెట్టేటందుకు వీలులేకుండా వాననీళ్ళు నిలిచి వున్నాయి. ఆ నీళ్ళలో నాలుగైదు యిటిక రాళ్ళు వేసి నడిచేందుకు వీలుచేసుకున్నారు. ఇంటిముందుకొద్దిగా ఖాళీస్థలంవుంది. పైకప్పు కుంగిపోయి కూలిపోయేందుకు సిద్ధంగావుంది. వాకిటవున్న ఖాళీస్థలంలో ఒకమందార చెట్టు తప్ప మరేమీలేదు. అదికూడా అందరూ తనను నిరాదరించినందువల్ల కాబోలు ఏపుగా పెరగలేదు.

పార్థసారథి ఒకటిరెండు నిముషాలు అలాగే వీధిమధ్యలో ఏంచెయ్యాలో తోచక నిలుచుండిపోయాడు.

ఇంతలో ఆ యింట్లోనుంచి ముందు పెద్దగా నవ్వు వినిపించింది. తరువాత ఒక వ్యక్తి పంచలోకి వొచ్చాడు. అతడు నల్లగా వున్నాడు. కొద్దిగా మాసిన ఒకధోవతి కట్టుకుని బనియను వేసుకునివున్నాడు. గడ్డం ఒత్తుగా పెరిగివుంది. అతడు పార్థసారథివంక రెండుక్షణాలు రెప్పవాల్చకుండా చూసి "ఎవరికోసమండీ?" అని అడిగాడు.

పార్థసారథికి ఏం జవాబుచెప్పాలో తోచలేదు. అతడు నవ్వుతూ సమయస్ఫూర్తితో "ఈ వీధిలో నా స్నేహితుడొకడు వుండాలి. అతనితో పనివుండి వెదుకుతున్నాను. మీరీ యింట్లోకి కొత్తగా వచ్చారా?" అన్నాడు. ఆ వ్యక్తి జుట్టు పైకి సరుద్దుకుంటూ "అవునండీ. మే మీ యింట్లోకివచ్చి వారంరోజులే అయింది. ఇంతకుపూర్వం యీ యింట్లోవున్న అతనికి బోదకాలు, బ్రహ్మచెముడు. అతనేనా మీ స్నేహితుడు?" అని ప్రశ్నించాడు. పార్థసారథి తలవూపి "నా కెక్కడా యిల్లు దొరక్క బాధపడుతూవుంటే, తను యిల్లు ఖాళీచేసి పోతున్నాననీ, యీ యింట్లో చేరవచ్చుననీ చెప్పాడు. ఇప్పుడేం చెయ్యగలం? అంతా మించిపోయింది. ఇంతకీ మీకీ యిల్లు వసతిగావుందా?" అని అడిగాడు. 'అలా వీధిలోనే నిలబడి మాట్లాడుతున్నారే. లోపలికిరండి' అంటూ ఆ వ్యక్తి ఒక చాపతెచ్చి పంచలోవేసి పార్థసారథి కూర్చున్నతర్వాత తనుకూడా కూర్చుంటూ "ఆc! ఏం వసతిలెండి! కూతినీళ్ళు తాగలేక బాధపడిపోతున్నాం. వర్షానికి ఒకటే కురవటం. యిల్లంతా 'చిత-చిత' లాడుతున్నది." అంటూ చప్పరించాడు. "మీరేం చేస్తున్నారు?" అని పార్థసారథి అడిగినప్రశ్నకు "ఇక్కడే ఒకప్రెస్సులో పని చేస్తున్నానండీ" అని సమాధానం చెప్పాడు.

అదేసమయంలో లోపలినుంచి ఆ పిల్లలిద్దరూ పంచలోకి వచ్చారు. కాకీడ్రస్సులో వున్న పార్థసారథిని చూసి బిక్కుబిక్కుమంటూ వాళ్ళిద్దరూ గుమ్మంలో నిలుచున్నారు. పార్థసారథి ఆ వ్యక్తిని "మీ పిల్లలా?" అని అడిగాడు. ఆ వ్యక్తి తల వూపి "అవునండీ" అన్నాడు.

పార్థసారథి ఒక్కక్షణం వూరుకుని తర్వాత గంభీరంగా "మీరు అన్యథా భావించనంటే మీతో ఒక విషయం చెప్పదలుచుకున్నాను," అన్నాడు. ఆ వ్యక్తి కొద్దిగా ఆశ్చర్యపోయి "అదేమిటి? మీరు నాతో పనివుండే వచ్చారా? మీరు చెప్పదలుచుకున్నదేదో సూటిగా చెప్పండి" అన్నాడు.

పార్థసారథి మెల్లిగా జరిగిన విషయం అంతా చెప్పాడు. అతడు మాట్లాడుతున్నంతసేపూ ఆపిల్లలిద్దరూ గుమ్మం వెనక నుంచునే వున్నారు. ముందుగదిలో కిటికీపక్కనయిరవై అయిదేళ్ళ యువతి ఒకామె, ఆపిల్లలతల్లి కాబోలు, వింటూ నిలబడివుంది.

అంతా విన్న తర్వాత ఆ వ్యక్తి కళ్ళు కోపంతో ఎర్రబడ్డాయి. అతడు పెద్దగా కేకవేసి పిల్లలను పిలిచాడు. వాళ్ళిద్దరూ సింహం ముందుకువచ్చే లేగదూడలవలె పంచలోకివచ్చారు. అతడా పిల్లను జుట్టుపట్టుకుని "నేనిచ్చిన అయిదు రూపాయలనోటు ఎక్కడపారేశావు? పారెయ్యటమేగాక హోటలువాళ్ళను మోసంచేస్తావా? నాకు తలవంపులు తెస్తున్నావు. చావు" అంటూ బాదటం ప్రారంభించాడు. ఆపిల్ల వెక్కివెక్కి ఏడుస్తోంది. 'తర్వాత తనను కూడా కొడతాడేమో'నని భయంతో చిన్నపిల్లవాడు 'కెవ్వు'మని ముందే ఏడవటం సాగించాడు.

పార్థసారథి వెంటనే కలగజేసుకుని ఆ పిల్లను విడదీసి నెమ్మదిగా లోపలికి పంపించి "పిల్లను బాదవద్దని నేను చెప్ప లేదు. కొట్టి వాళ్ళను సంస్కరించలేము. మనం తగిన కట్టుదిట్టాలు చేసుకోవాలి. మీకీ విషయం చెప్పి చాలా మనస్తాపం కలిగించి నట్టున్నాను. అయినా పిల్లల మంచికోసమే మీకీ విషయం చెప్పాను" అన్నాడు. ఆ వ్యక్తి ఏమీ సమాధానం చెప్ప లేదు.

తరువాత కొన్ని క్షణాలు యిద్దరూ నిశ్శబ్దంగా వున్నారు. పార్థసారథికి ముళ్ళమీద కూర్చున్నట్టుగా వుంది. అతడు లేచి "నేను వెళ్ళివస్తానండీ" అన్నాడు. ఆ వ్యక్తి ఏమీ సమాధానం చెప్పకుండా తలవూపి వూరుకున్నాడు. పార్థసారథి మెల్లిగా నడిచి వీధిలోకి వచ్చాడు.

రచయిత—నా కథ 'బాటసారి' మీ పత్రికలో ప్రచురించినందుకు ధన్యవాదాలు.

సంపాదకుడు - క్షమించండి. ఆ కథ పంపినది కుమారి సుధ కాని మీరు కాదే?

రచయిత—మొదట మీరా కథ త్రిప్పి పంపారు. ఆ తరువాత పేరుమార్చి మళ్ళీ పంపాను. 'కుమారి సుధ'ను నేనే.

—అమదాల గంగిరెడ్డి (కొలవపల్లె)

2

సాయంకాలం అయిదుగంటలయి వుంటుంది. వీధులన్నీ ఆఫీసులనుంచి వచ్చే జనంతో, సినిమాలకు పొయ్యేజనంతో నిండి కిటకిట లాడుతున్నాయి. అప్పుడే అచ్చయి వచ్చిన దినపత్రికను యిద్దరు ముగ్గురు కుర్ర వాళ్లు కేకలువేస్తూ అమ్ముతున్నారు.

పార్థసారథి పార్కుపక్కనే పేవ్‌మెంటు మీద నడుస్తున్నాడు. వారం రోజులనుంచి వర్షం లేకపోవడంవల్ల రోడ్లు కాస్త మెరుగ్గా వున్నాయి. ఆకాశం నిర్మలంగావుంది. చల్లనిగాలి ఆహ్లాదకరంగా వీస్తోంది. పేవ్‌మెంటు మీద అంతవరకూ 'మూడుముక్కలాట' ఆడుతున్నవా రిద్దరు ముగ్గురు, పార్థసారథిని చూడగానే పేకముక్కలు దాచేసి ఏదో కబుర్లాడుకుంటున్నవారిలా నటించారు.

పార్థసారథి ఆగిపోయాడు. పార్కులో పిల్లలు రకరకాల ఆటలు ఆడుకుంటున్నారు. ఆపార్కులో పిల్లల కాలక్షేపానికి అవసరమైన సాధనాలు చాలా వున్నాయి. చాలా మంది పిల్లలు కేకలువేస్తూ, పరుగులెత్తుతూ ఆడుకుంటున్నారు. ఆపక్కనే సిమెంటు బల్లమీద కూర్చునివున్న యిద్దరు పిల్లలమీద పార్థసారథి దృష్టి నిలిచిపోయింది. వాళ్లిద్దరూ అతనికి బాగా జ్ఞాపకం వున్నారు.

అతడు మెల్లగా నడిచి పార్కులోకి వెళ్ళాడు. 'డ్రస్సు'లో వచ్చిన పార్థసారథిని చూసి కొంతమంది చిన్నపిల్లలు గోల చెయ్యడం తగ్గించి మెల్లగా ఆడుకోవడం ప్రారంభించారు. ఒకనాలుగేళ్ల కుర్రవాడు చక్రాలవంటి కళ్లను మరింత పెద్దవిగాచేసి రెప్పవెయ్యకుండా అతనివంక చూశాడు.

ఆపిల్ల పార్థసారథిని చూసి నవ్వింది. అతడుకూడా నవ్వుతూ, వారిపక్కనే సిమెంటు బల్లమీద కూర్చుంటూ "నేను గుర్తున్నానా?" అన్నాడు. ఆపిల్ల బదులు చెప్పకుండా మళ్ళీ నవ్వింది. ఆ పిల్లవాడు కళ్లుపెద్దవిగాచేసి పార్థసారథివంక చూస్తున్నాడు.

పార్థసారథి కాస్సేపాగి 'నువ్వెన్నో క్లాసు చదువుతున్నావు?" అని అడిగాడు. ఆ పిల్ల నుదుట పడుతున్న జుట్టు వెనక్కు సర్దుకుంటూ 'అయిదు' అని సమాధానం చెప్పింది. ఆకుర్రవాడు చూపుడువేలు చూపిస్తూ "నేను ఒకటి" అన్నాడు. పార్థసారథికి నవ్వాగలేదు.. "అబ్బో! అయితే నువ్వు పెద్దక్లాసే చదువుతున్నావన్నమాట." అన్నాడు.

తరువాత కాస్సేపు నిశ్శబ్దంగా కూర్చుని దూరంగా ఆడుతున్న పిల్లలవంక చూసి "మీరిద్దరూ ఆడుకోవటం లేదెందుకనీ?" అని ప్రశ్నించాడు. ఆపిల్ల తమ్ముణ్ణి దగ్గరికి తీసుకుని "వీడికి నాలుగురోజులనుంచి జ్వరం ఇవ్వాళే తగ్గింది" అని బదులు చెప్పింది.

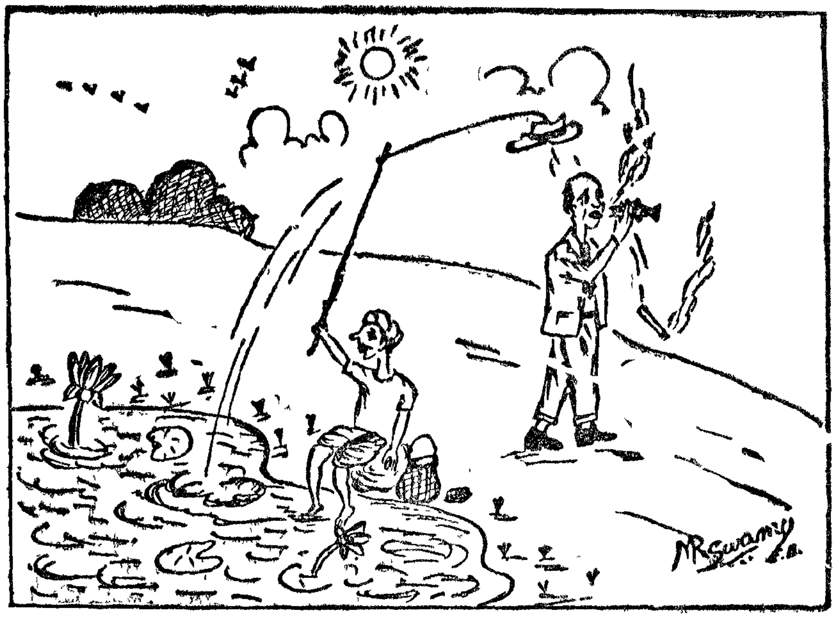

చిత్రకారుడు: ఎమ్. రామస్వామి (ఏలూరు)

"మీనాన్నగారు ఏ ప్రెస్సులో పని చేస్తున్నారు?" అని అడిగాడు పార్థసారథి. ఆ ప్రశ్న విని ఆపిల్ల ఆశ్చర్యంగా కళ్లుపెద్దవి చేసి చూస్తూ "మా నాన్న ఎప్పుడూ యింట్లోనే వుంటాడు. ఏపని చెయ్యటం లేదు" అని చెప్పింది. పార్థసారథి నివ్వెరపోయి "ఆనాడు ఏదో ప్రెస్సులో పని చేస్తున్నానని చెప్పారుగా!" అన్నాడు.

ఆ అమ్మాయి ఉదాసీనంగా "మానాన్న ఏపనీ చెయ్యడు. మునుపొకచోట ఉద్యోగం చేశాడు. కానీ డబ్బు కాజేశాడని వాళ్లు పనిలోకి రావొద్దన్నారు. తర్వాత కొన్నాళ్లు పొద్దునపోయి రాత్రికి యింటికి వొచ్చేవాడు. పేకాట ఆడేవాడని అమ్మచెప్పింది. ఇంట్లో అమ్మను డబ్బుకోసం వేధించి లేదంటే కొడుతూ వుంటాడు. అప్పుడప్పుడు రాత్రి పొద్దుపోయిన తర్వాత తూలుతూ యింటికి వస్తాడు. అప్పుడాయనకళ్లుఎర్రగావుంటాయి. ఏదో వాసనవేస్తూ వుంటుంది. దగ్గరికి పోవడానికే భయం పుడుతుంది. అయినా అమ్మ మాత్రం కాళ్లుకడిగి అన్నం కలిపిపెట్టి తినిపిస్తూ వుంటుంది. ఇవాళ పొద్దున్నే ఇల్లుగలావిడతో దెబ్బలాడి ఆమెను బండబూతులు తిడితే నలుగురూ చేరి కొట్టబోయినారు అని చెప్పింది.

పార్థసారథి నిశ్చలంగా అంతావిన్నాడు. అతనికి చాలా మనస్తాపం కలిగింది. విషయం మారుద్దామని ఆనాడు నువ్వా హోటలువాణ్ణి మోసంచేశావు. తప్పుకదూ? ఆడబ్బు వాడిది కాదు కదా! ఎవరో జీతంయిస్తే ఆపనిచేస్తున్నాడు. నువ్వలా చెయ్యటంవల్ల వాడి జీతంలో అయిదురూపాయలు తెగ్గోసివేస్తారు. వాడెంత బాధపడతాడు? ఇంతకీ ఆనాడు నువ్వా అయిదురూపాయలనోటు ఎక్కడ పారేశావు?" అని అడిగాడు.

ఆపిల్ల ఆశ్చర్యంగా చూస్తూ "ఏనోటు?" అన్నది. పార్థసారథి "మీ నాన్నగారు నీ చేతి కిచ్చారన్నారుగా?" అన్నాడు. ఆ పిల్ల నవ్వుతూ "మీరు భలేవారే నే! మా నాన్న నాకేనాడు ఏనోటూ యివ్వలేదు. ఆయనే అమ్మ వొద్దంటున్న కొద్దీ వినక మాకు అలా చెయ్యమని చెప్పి పంపించాడు" అన్నది.

పార్థసారథి తలతిరిగినట్లయింది. అతడు చాలా అందంగా మోసపోయాడు. కాస్సేపు కళ్ళు తేలవేసి నిశ్శబ్దంగా కూర్చున్నాడు.

'నమస్కారం సార్' అంటూ ఒక పదేళ్ల కుర్రవాడు, చేతిలో దినపత్రికల దొంతరతో అక్కడికి వచ్చాడు. పార్థసారథి అతన్ని చూసి నవ్వి "ఏమోయ్! నువ్వు కనబడి చాలా రోజులయిందే. రిజల్ట్సు పడ్డనాడు ఫోర్తుఫారం ప్యాసయ్యానని చెప్పటానికి మా యింటికి వొచ్చావు. అప్పటినుంచీ కనిపించనే లేదు. బాగా చదువుకుంటున్నావా?" అని అడిగాడు. ఆ కుర్రవాడు వినయంగా "బాగానే చదువుకుంటున్నానండీ, మీ దయవల్ల యీ ఏడు స్కూల్లో స్కాలర్‌షిప్ కూడా వచ్చిందండి. అన్నట్టు కొత్త పుస్తకాలు కొనుక్కోమని మీ యింటికి వచ్చినప్పుడు అమ్మగారు నాకు పదిరూపాయ లిచ్చారండి. మీకు చెప్పవద్దని చెప్పారండి." అన్నాడు. ఇంతలో "ఒక పేపరిలా యివ్వవోయ్" అని ఎవరో పిలవడంవల్ల అతడు 'వస్తానండి' అంటూ వెళ్ళిపోయాడు.

పార్థసారథి ఆర్ద్రమైన కళ్ళతో ఆపిల్లను గమనించి "చూశావా? ఈ కుర్రవాడికి తండ్రి చిన్నప్పుడే పోయాడు. తల్లి ధన

సత్యాగ్రహం

కొందరి యిళ్ళలో పనిచేసి వీణ్ణి పెంచింది. పగలు బడికిపోయి శ్రద్ధగా చదువుకుని సాయంకాలం పూట పేపర్లమ్ముతూ వుంటాడు. పేపరు ఏజెంటుతో చెప్పి నేనే రెండేళ్ళ క్రిందట యీ పని యిప్పించాను. ప్రతి సంవత్సరమూ ఫస్టుమార్కులు తెచ్చుకుని ప్యాసవుతున్నాడు. మరో రెండేళ్ళలో స్కూల్ ఫైనలు ప్యాసయిపోతాడు. ఇలాగే బుద్ధిమంతుడుగావుంటే కాలేజీలో కూడా చేరి పెద్దపెద్దచదువులు చదివి వృద్ధిలోకి వస్తాడు. పెద్దఉద్యోగం సంపాయించి తల్లిని సుఖపెడతాడు. అందరూ అతన్ని గౌరవిస్తారు" అన్నాడు. అతని గొంతు గదదికమయింది. అతడు మళ్ళీ కొనసాగి నువ్వు మొన్న ఆ కోటులవాణ్ణి మోసంచేశావు. అది తప్పని నీకు తెలియదా! తప్పుచెయ్యడం తేలిక. కాని ఎప్పుడో ఒకప్పుడు పట్టుబడకతప్పదు. తప్పుచెయ్యటం బాగానేవుంటుంది. అందులో ఏదో ఆకర్షణవుంటుంది. కాని అది మనల్ని స్వేచ్ఛగా అందరిలో తిరగనివ్వదు. నువ్వు మళ్ళీ ఆ కోటులవైపు పోగలవా? పోలేవు. ఆ కోటల్ని, ఆ బట్టలవాణ్ణి తప్పించుకు తిరుగుతావు. ఆ వీధిలో నడవటమే నీకు కష్టం. వాడి మొహంకేసి నేను చూసినట్టు ధైర్యంగా నువ్వు చూడలేవు. ఎవర్ని చూసినా లోపల నీకు భయంగా వుంటుంది. ఆ కుర్రాడిలా నలుగురిలో తలెత్తుకుని తిరగగలవా? ఆలోచించుకో" అన్నాడు.

ఆపిల్ల పైకిచూస్తూ ఆలోచిస్తూ వుండిపోయింది. ఆకాశంలో దట్టమైన మేఘాలు కమ్ముకుంటున్నాయి. పక్షులుపల్లటీలు కొడుతూ గోలచేస్తూ ఎగిరిపోతున్నాయి. పార్థసారథి తీక్ష్ణంగావున్న ఆపిల్ల మొహంలోకి చూస్తూ "మీ నాన్న చాలా మోసగాడిలావున్నాడు. అన్నీ అబద్ధాలే చెప్పాడు. మీ నాన్న నిన్ను అంతపోకిరీగా వుండనివ్వకూడదు. ఆయనచేత నీకోటని చెయ్యించాలి. పనిలేకనే ఆయన అలా తయారైనట్టున్నాడు. మావాళ్ళ మా బావగారికి ఒక పుస్తకంషాపు ఉంది. అందులో ఒక గుమాస్తా కావాలి. ఊరికే కూర్చోటమే పని. ఎవరైనావచ్చి "ఫలానా పుస్తకం వున్నదా?" అని అడిగితే వుంటే తీసియివ్వటం, లేకపోతే లేదని చెప్పటం. ఈ పని కష్టమైనదికాదుగా. నెలకుఎనభైరూపాయలదాకా ఇప్పిస్తాను. మీ నాన్నతో చెప్పు. వినకపోతాడా! గాంధీగారు చేసినపని తెలుసుగా. అన్నం నీళ్ళు మానెయ్యి. ఒక్కపూట సత్యాగ్రహం చేస్తే ఆయనే దోవకు వస్తాడు. మీ అమ్మగారికి కూడా చెప్పు. ఆయన మొండికెత్తితే అందరూ కలిసి సత్యాగ్రహం చెయ్యండి. ఆయనతో ఎవ్వరూ మాట్లాడకండి. ఈ బుల్లిబాబును కూడా ఆయన దగ్గరికి పోకుండా చెయ్యండి. అప్పటికి తలతిరిగి దోవలోకి వస్తాడు. నాదగ్గరికి రమ్మనండి. నేను పక్కవీధిలోనే పోలీసు స్టేషన్లో వుంటాను. పార్థసారథి అంటే ఎవరైనా చెబుతారు" అన్నాడు.

ఆ పిల్ల ఏమీ మాట్లాడలేదు. నిశ్శబ్దంగా ఆకాశంలోకి చూస్తున్నది. మబ్బులు కమ్ముకుని వొచ్చాయి. చల్లనిగాలి వీస్తోంది. పార్కులో అంతవరకూ ఆడుకుంటున్న పిల్లలందరూ ఇళ్ళకు తిరిగిపోతున్నారు.

పార్థసారథి లేచి "వర్షం వొచ్చేటుంది. ఇంక ఇంటికిపొండి" అని ఆ చిన్నపిల్లవాణ్ణి సిమెంటు బల్లమీదినుంచి కిందికి దింపాడు. ఆ పిల్ల కిందికి దిగి తమ్ముడిచెయ్యి పట్టుకుని రెండు అడుగులు వేసింది. పార్థసారథి "నేను చెప్పిన విషయం మర్చిపోవుకదా?" అన్నాడు. ఆ పిల్ల వెనక్కు తిరిగిచూసి తల వూపి మళ్ళీ ముందుకు నడిచింది. వాళ్ళిద్దరూ పార్కుగేటు దాటిపోయేవరకూ చూసి పార్థసారథి తనుకూడా బయటికి నడిచాడు.

3

మళ్ళీ సోమవారంనాడు పార్థసారథి స్టేషన్లో మామూలు పని చూసుకుంటూవుండగా గోడనున్న గడియారం అయిదు గంటలు కొట్టింది. వెంటనే ఫైళ్ళన్నీ సర్దేసి బయటికి వద్దామనుకుంటూ వుండగా కానిస్టేబుల్ వచ్చి "ఎవరో మిమ్మల్ని చూడాలంటున్నారండీ" అని చెప్పాడు.

పార్థసారథి చిరాకుతో "లోపలికి పంపేయమను" అంటూ కుర్చీలో కూలబడ్డాడు.

గుమ్మంలో కనుపించిన వ్యక్తిని చూసేసరికి అతని చిరాకు మాయమైంది. అతడు చిరునవ్వు నవ్వుతూ "రండి, కూర్చోండి" అని ఆహ్వానించాడు.

ఆ వ్యక్తి చాలా చిక్కిపోయినట్టు కనుపిస్తున్నాడు. శుభ్రమైన ధోవతి కట్టుకుని వున్నాడు. భుజంమీద కొద్దిగా చిరిగిన చొక్కా తొడుక్కుని వున్నాడు. అతడు పార్థసారథితో నెమ్మదిగా "నేను మిమ్మల్ని అనవసరంగా మోసంచేశాను. క్షమించండి. ఈ వారంరోజులనుంచీ యింట్లో అందరూ నన్ను నిరాదరిస్తున్నారు. నా భార్య మాట్లాడటం మానేసింది. పిల్లలిద్దరూ నా పరిసరాల్లోకి రావటం మానేశారు. సమయానికింత తిండి పడెయ్యటంతప్ప ఎవరూ కన్నెత్తికూడా చూడటంలేదు. నాకుపిచ్చెత్తుతున్నట్టుగావుంది. మా బుచ్చిబాబు — నాలుగేళ్ళ వెధవ — వాడుకూడా నన్ను చూసి తప్పించుకుతిరుగుతున్నాడు. ఆ పిల్ల పొద్దుటినుంచి అన్నంనీళ్ళు లేకుండా పడివుంది. నేను మిమ్మల్ని కలుసుకుంటేనేగాని అది అన్నం తినదని నా భార్య చెప్పింది" అన్నాడు. అతని కళ్ళలో నీళ్ళు తిరిగినయ్. చాటుగా మొహం తిప్పుకుని పైపంచెతో కళ్ళుతుడుచుకున్నాడు. అతడు మళ్ళీ కొనసాగి "మిమ్మల్ని కలుసుకుంటానని చెప్పేసరికి ఆ పిల్ల ఉత్సాహంగా లేచి మధ్యాహ్నం నాకీ ధోవతి చొక్కా ఉతికి పెట్టింది" అన్నాడు.

పార్థసారథి చలించిపోయాడు. అతనికి పరమానందమైంది. అతడు వెంటనే లేచి "రండి. యిప్పుడే మాబావగారి షాపుకు పోదాం. ఆయనతో నేనింతకుముందే చెప్పివుంచాను. మీరు నిశ్చింతగా రేపటినుంచి పనిలో చేరవచ్చు" అంటూ దారితీశాడు.

ఇద్దరూ వాకిట్లోకి వచ్చేసరికి ఆకాశం తెల్లగా నిర్మేఘంగావుంది. చల్లని గాలి హాయిగా వస్తోంది. రకరకాలపక్షులు కర్ణపేయంగా ధ్వనులుచేస్తూ గూళ్ళకు ఎగిరిపోతున్నాయి. ★

జడ్జి—ఏమమ్మా! శేఖర్ నీకు విడాకులు ఇస్తానన్నాడు. నీకు సమ్మతమేనా?

ఆమె—విడాకులు ఎందుకండీ? ఆస్తిలో నా వాటా నాకు కావాలి కాని!

—ఆమదాల గంగిరెడ్డి
(కలవపల్లె)

"ఎందుకు అబ్బాయి, ఏడుస్తున్నావు?"

"మరి మా నాన్న మా అమ్మను సిగ్గులేనికుక్కా. అన్నాడండీ."

"ఊం."

"మా అమ్మ మా నాన్నను బుద్ధిలేని గాడిదా అన్నదండీ."

"నీకు ఎందుకు ఏడుపు?"

"మరి నేనెవర్నో తెలియలేదండీ."

—కుమారి నంబెల్లి సూర్యకాంతం
(మహబూబ్‌నగరం)